

УДК 343.98

Кристина Сергіївна Дмитрієва,

*старший судовий експерт відділу економічних досліджень
Харківського науково-дослідного експертно-криміналістичного
центру МВС України*

Ольга В'ячеславівна Іванова,

*головний судовий експерт відділу економічних досліджень
Харківського науково-дослідного експертно-криміналістичного
центру України*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРЕДИКАТНОГО ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 209 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку України є актуальною проблема забезпечення правового регулювання протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Великі промислові потужності та економічний потенціал сприяють зростанню кількості кримінальних правопорушень в сфері господарської діяльності, до яких і відноситься зазначений в ст. 209 Кримінального кодексу України делікт [1].

Досягти належного рівня законодавчого забезпечення нашої державі вдалось безперечно завдяки Державному фінансовому моніторингу, який активно співпрацює з провідними міжнародними організаціями та установами, що займаються питаннями протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму. Це такі організації як: Група з розробки фінансових заходів протидії відмиванню коштів (FATF), регіональні організації за типом FATF – Спеціальний комітет Ради Європи з питань взаємодії оцінки заходів протидії відмиванню коштів (MONEYVAL) та Євразійська група з протидії легалізації злочинних доходів та фінансування тероризму (ЕАГ), Рада Європи та Європейська комісія. Управління ООН з питань наркотиків та злочинності, Егмонтська група підрозділів фінансової розвідки світу. Світовий банк, Міжнародний Валютний Фонд, тощо [2].

З метою зміцнення національних систем протидії відмиванню коштів Держфінмоніторинг, відповідно до покладених на нього

завдань, укладає міжнародні договори міжвідомчого характеру з підрозділами фінансових розвідок іноземних країн. Як відомо, стандарти FATF є основою для вдосконалення національного законодавства багатьох країн, в тому числі і України. Рекомендації FATF у вигляді узагальненого світового досвіду у боротьбі з легалізацією злочинних доходів і фінансуванню тероризму, визначають основні принципи побудови національних систем у цій сфері.

Необхідно зауважити, що 2014 рік слід вважати роком позитивних здобутків у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів отриманих злочинним шляхом. Головним показником результативної праці державних органів у цьому напрямку є нова редакція Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі - Закон), що був ухвалений 14 жовтня 2014 року і набрав чинності 6 лютого поточного року [3]. За змістом нова редакція закону є більш досконалою та максимально наближеною до міжнародного рівня.

Але, якщо ж звернутися до змін, що відбулись у Кримінальному кодексі України, то можна виявити, що не всі зміни у цій сфері дійсно актуальні.

Так, Законом України «Про внесення змін та доповнень до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України» від 16.01.2003 р. № 430-IV, в ст. 209 КК були внесені суттєві зміни і п. 1 примітки до ст. 209 КК України сформульовано наступним чином: *«суспільно небезпечним протиправним діянням, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, відповідно до цієї статті є діяння, за яке Кримінальним кодексом України передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк від трьох і більше років (за винятком діянь, передбачених статтями 207 і 212 Кримінального кодексу України), або яке визнається злочином за кримінальним законом іншої держави і за таке ж саме діяння передбачена відповідальність Кримінальним кодексом України та внаслідок вчинення якого незаконно одержані доходи»*.

У ст. 1 Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму міститься визначення що під предикатним злочином мається на увазі будь-який злочин, у результаті якого виникли доходи, що можуть стати предметом легалізації [4].

Також, у постанові Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 15.04.2005 р. № 5 з метою правильного й однакового застосування судами законодавства про відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та у зв'язку з питаннями, що виникають у судовій практиці під час розгляду цієї категорії справ, зазначено: «1. звернути увагу судів на те, що відповідно до ч. 1 ст. 209 Кримінального кодексу України обов'язковою умовою, за якої настає відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, є одержання таких доходів унаслідок вчинення визначеного у п. 1 примітки до ст. 209 КК суспільно небезпечного протиправного діяння» [5].

Відповідно до абзацу 2 п. 1 Сорока рекомендацій FATF «країни повинні застосовувати поняття злочину «відмивання грошей» до всіх серйозних злочинів з метою охоплення якомога ширшого спектра предикатних злочинів. предикатні злочини можуть описуватися шляхом посилання на всі злочини чи на поріг, пов'язаний з категорією серйозних злочинів або з таким видом покарання, як ув'язнення, встановлене за предикатний злочин, чи на перелік предикатних злочинів, або шляхом поєднання цих підходів» [6].

Водночас Сорок рекомендацій FATF вимагають від країн «застосування поняття «відмивання грошей» до всіх серйозних злочинів з метою охоплення якомога ширшого спектра предикатних злочинів», отже – саме до злочинів, а не правопорушень чи протиправних суспільно небезпечних діянь, як це зазначено у ч. 16 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

До основних (предикатних) злочинів, з якими тісно пов'язана легалізація (відмивання) доходів, належать ті, які безпосередньо спрямовані на заволодіння чужим майном чи одержання іншої незаконної вигоди:

- шахрайство (ст. 190 КК);
- привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК);

·— злочини у сфері господарської діяльності (ст. 202, 204, 222 КК);

·— службові злочини (ст. 364, 365 КК);

·— тощо.

До супутніх злочинів можуть бути віднесені:

·— незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення (ст. 200 КК);

·— фіктивне підприємництво (ст. 205 КК);

·— підроблення документів, печаток, штампів та бланків, їх збут, використання підроблених документів (ст. 358 КК);

·— службове підроблення (ст. 366 КК);

Керуючись чинною редакцією ст. 209 КК України, предметом злочину, передбаченого ст. 209 КК України, слід вважати доходи від злочину, а саме – майно, у тому числі кошти, які були отримані внаслідок попереднього вчинення (предикатного) протиправного суспільно небезпечного діяння, яке містить ознаки кримінально караного правопорушення відповідно до законодавства України.

Разом із тим, Дудоров О.О. вважає, що відмивання майна, здобутого злочинним шляхом, є типовим конвенційним злочином, тобто діянням, криміналізація якого відбулась у зв'язку зі вступом України в коло держав-учасниць відповідних міжнародно-правових документів [7].

З наведеного вище можна зробити висновки, що для України чинною є Конвенція ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 8 листопада 1990 р., у якій предикатне діяння – це будь-який злочин, у зв'язку з цим пропонується змінити пункт 1 примітки до ст. 209 КК України у такій редакції «Суспільне небезпечне діяння, що передувало легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом – це будь-який злочин». Це не лише приведе у відповідність до положень зазначеної Конвенції, але й дозволить більш повно протидіяти легалізації доходів одержаних злочинним шляхом, оскільки розшириться перелік предикатних діянь, порівняно з переліком, що існує на даний момент.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26

2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18> (дата звернення: 25.04.2020).

3. Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом : Страсбурзька конвенція Ради Європи від 8 листопада 1990 р. // Міжнародні договори України про правову допомогу. Ужгород, 2000. С. 415–433.

4. Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15.04.2005 № 5. *Вісник Верховного Суду України*. 2005. № 5. С. 9–12.

5. Сорок Рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF). *Урядовий кур'єр*. 2003. № 179. 25 верес.

6. Дудоров О. О. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом // Вибрані праці з кримінального права / О. О. Дудоров. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2010. 833 с.

Одержано 28.04.2020

УДК 331.2:504.06

Влада Володимирівна Єлізарова,

студентка факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЕКОЛОГІЧНІСТЬ ІННОВАЦІЙ ЯК УМОВА СТІЙКОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

В наш час активно дискутується проблема формування моделі розвитку економіки, яка в повній мірі враховувала б необхідність вирішення екологічних проблем.

Концепція «стійкого» розвитку, яка запропонована Організацією Об'єднаних Націй як альтернатива сучасній стратегії технологенного зростання, може бути визначена як концепція екологічно орієнтованого зростання економіки. Вона в умовах ринкового господарства та загострення конкуренції передбачає скорочення природоохоронних витрат у виробництві, зниження споживання природного палива і одночасно забезпечення енергетичної безпеки,